ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1964

Vyhlásené: 31.03.1964 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

59

VLÁDNE NARIADENIE

z 25. marca 1964

o úlohách národných výborov pri starostlivosti o deti

Vláda Československej socialistickej republiky nariaďuje podľa § 45 ods. 1 a 2 zákona č. 65/1960 Zb. o národných výboroch a podľa zákona č. 94/1963 Zb. o rodine:

Základné ustanovenia

§ 1

Národné výbory sústavnou činnosťou zabezpečujú, aby sa deťom dostala starostlivosť potrebná pre ich všestranný telesný a duševný rozvoj a poskytujú im pomoc pri uplatňovaní ich práv.

§ 2

Národné výbory sa starajú o vytváranie podmienok, ktoré umožňujú alebo uľahčujú rodičom a iným osobám zodpovedným za výchovu riadny výkon starostlivosti o deti, najmä budovaním predškolských a mimoškolských výchovných zariadení a zriaďovaním takých služieb, ktoré majú význam pre zamestnaných rodičov, najmä zamestnané matky.

§ 3

Národné výbory vhodnými výchovnými a vzdelávacími prostriedkami pôsobia v súlade so zásadami morálky socialistickej spoločnosti nielen na správanie detí, ale i na konanie osôb zodpovedných za ich výchovu, učebné a pracovné podmienky tak, aby tieto osoby riadne plnili svoje povinnosti voči deťom a boli pre ne dobrým príkladom. Pri tomto pôsobení najmä využívajú nimi riadené osvetové a kultúrne zariadenia.

§ 4

Národné výbory sledujú, aby sa predišlo ujmám, ktoré by niektoré deti mohli utrpieť v rodinách, na pracoviskách alebo v miestach, kde trávia svoj voľný čas; osobitnú pozornosť venujú ochrane detí pred škodlivými vplyvmi.

§ 5

(1) Pri plnení svojich úloh národné výbory úzko spolupracujú so školami, ďalej s inými štátnymi orgánmi, s Revolučným odborovým hnutím, s Československým sväzom mládeže a s ostatnými spoločenskými a hospodárskymi organizáciami.

(2) Rady národných výborov zabezpečujú, aby komisie a odbory národných výborov vo veciach detí úzko spolupracovali so školskou a kultúrnou komisiou (komisiou starostlivosti o deti).

§ 6
Úlohy miestnych národných výborov

Miestne národné výbory

a) poskytujú deťom v naliehavých prípadoch okamžitú pomoc,

b) zakročujú v prospech detí, ktoré nemajú riadnu starostlivosť u rodičov alebo u iných osôb zodpovedných za ich výchovu, za učebné alebo pracovné podmienky alebo u štátnych orgánov; osobitnú pozornosť pri tom venujú deťom z rodín rozvrátených a z rodín alkoholikov,

c) dozerajú, aby deťom neboli podávané alebo predávané alkoholické nápoje, zabraňujú, aby deti mladšie ako 15 rokov sa nezdržiavali bez dozoru osôb zodpovedných za ich výchovu vo verejných miestnostiach, kde sa také nápoje podávajú, nedopúšťajú účasť detí mladších ako 16 rokov na tanečných zábavách usporadúvaných pre dospelých,

d) dbajú na to, aby pri filmových, divadelných a koncertných predstaveniach a pri športových podnikoch boli zachovávané predpisy o ich prístupnosti deťom,

e) oznamujú súdom a iným štátnym orgánom skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie vo veciach detí a navrhujú vhodné osoby za ich opatrovníkov,

f) okresným národným výborom odporúčajú vhodné osoby za osvojiteľov, navrhujú dôverníkov starostlivosti o deti a oznamujú im prípady, v ktorých treba dieťa umiestniť do výchovy nahradzujúcej výchovu rodičov,

g) spolupôsobia pri výkone ochranných alebo výchovných opatrení vyslovených súdmi alebo okresnými národnými výbormi a sledujú ich účinnosť; zisťujú podmienky ďalšej výchovy v rodine pred skončením ústavnej alebo ochrannej výchovy a dozerajú na životné podmienky detí z tejto výchovy prepustených alebo mladistvých prepustených z výkonu trestu odňatia slobody.

Výchovné opatrenia miestnych národných výborov

§ 7

(1) Ak je správanie dieťaťa závadné, ak rodičia alebo iné osoby zodpovedné za jeho výchovu zanedbávajú svoje povinnosti, ak sami alebo iné osoby narušujú jeho výchovu, miestny národný výbor vyšetrí všetky okolnosti prípadu a so zúčastnenými vec prejedná. Ak nemožno očakávať, že už prejednanie samo povedie k náprave, a ak to vyžaduje záujem spoločnosti, miestny národný výbor

a) v menej závažných prípadoch napomenie tých, ktorí svojím správaním k tomu zavdali príčinu, alebo požiada spoločenskú organizáciu pracoviska, aby tak urobila za neho,

b) v závažnejších prípadoch, alebo keď predchádzajúce napomenutie bolo márne, môže vysloviť dohľad; vo veciach detí, ktorými sa zaoberal súd, môže miestny národný výbor toto opatrenie urobiť len vtedy, keď mu súd postúpi vec na prejednanie a vybavenie.

(2) Dohľadom miestny národný výbor poverí dôverníka starostlivosti o deti alebo inú vhodnú osobu. Ten, kto bol dohľadom poverený, je povinný v súčinnosti so školou a so spoločenskou organizáciou bydliska alebo pracoviska sústavne sledovať, ako sa dieťa správa a ako je o neho postarané; na dieťa výchovne pôsobí a v prípade potreby dáva podnet na ďalšie opatrenia v jeho záujme.

(3) Rozhodnutie vyslovujúce napomenutie alebo dohľad doručí miestny národný výbor zákonným zástupcom dieťaťa, súdu, okresnému národnému výboru, prípadne i škole alebo závodu.

§ 8

Miestne a mestské národné výbory plnenie svojich úloh pri starostlivosti o deti pravidelne hodnotia. O svojej činnosti podávajú každoročne zprávu okresnému národnému výboru.

Úlohy okresných národných výborov

§ 9

Okresné národné výbory riadia a kontrolujú činnosť miestnych národných výborov pri starostlivosti o deti a koordinujú ju s činnosťou spoločenských a hospodárskych organizácií na tomto úseku.

§ 10

(1) Okresné národné výbory poskytujú deťom starostlivosť vo všetkých prípadoch, ktoré nespadajú do právomoci národných výborov iných stupňov; najmä

a) vykonávajú funkciu opatrovníka detí, pokiaľ nebolo možné alebo účelné za opatrovníka ustanoviť jednotlivca; dokiaľ sa opatrovníci svojich funkcií neujmú, robia v záujme detí neodkladné úkony,

b) zúčastňujú sa na trestnom konaní proti mladistvým,

c) navrhujú súdu vyslovenie ústavnej alebo ochrannej výchovy alebo obmedzenie, prípadne pozbavenie rodičovských práv,

d) sprostredkujú umiestnenie detí do výchovy nahradzujúcej výchovu rodičov a podľa okolností do zariadení kolektívnej výchovy,

e) oznamujú súdom svoj názor o vhodnosti a účelnosti opatrení, ktoré sú vo veciach detí navrhnuté alebo zamýšľané (§ 178 ods. 2 O.s.p.), prípadne oznamujú skutočnosti majúce význam pre konanie a rozhodnutie (§ 128 ods. 2 O.s.p.),

f) evidujú osoby vhodné stať sa osvojiteľmi a deti vhodné na osvojenie a pôsobia na to, aby osvojenie bolo pre deti čo najprospešnejšie,

g) organizujú sbor dôverníkov starostlivosti o deti a školia jeho členov.

(2) Okresné národné výbory môžu poveriť mestské národné výbory výkonom funkcie opatrovníka detí ich obvodov.

§ 11

Okresné národné výbory

a) sledujú vývoj detí, ktoré boli umiestené do výchovy iných osôb než rodičov,

b) evidujú deti ťažko vychovateľné,

c) navrhujú súdu zrušenie ústavnej výchovy, ak sú pre to dané podmienky,

d) starajú sa o to, aby deti, ktoré boli prepustené z ústavnej alebo ochrannej výchovy alebo mladiství, ktorí boli prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, boli prijatí do škôl alebo zaradení do vhodného učebného alebo pracovného pomeru.

§ 12

(1) Okresné národné výbory poskytujú deťom, rodičom a iným osobám alebo orgánom zodpovedným za výchovu detí porady, najmä v otázkach výchovy, vo veciach určenia otcovstva a osvojenia, pomáhajú pri uplatňovaní nárokov detí na výživné, nárokov nevydatých matiek na výživu a na náhradu nákladov tehotnosti a zľahnutia, na dávky nemocenského poistenia a na

dávky a služby sociálneho zabezpečenia; ak to odôvodňuje povaha prípadu, spisujú za nich potrebné podania, konajú v ich záujme so súdmi a inými štátnymi orgánmi, zakročujú v ich prospech v hospodárskych organizáciách alebo sprostredkujú poskytnutie pomoci priamo súdmi, advokátskymi poradňami, prokuratúrami alebo inými štátnymi orgánmi.

(2) Ak sú pre to priaznivé podmienky, okresné národné výbory môžu preniesť plnenie úloh uvedených v odseku 1 na mestské národné výbory.

§ 13
Výchovné opatrenia okresných národných výborov

(1) Ak to vyžaduje záujem spoločnosti na riadnej výchove detí a miestny národný výbor tak ešte neurobil, môže i okresný národný výbor urobiť opatrenia podľa § 7; v závažnejších prípadoch, najmä ak treba chrániť dieťa pred škodlivými vplyvmi, môže mu uložiť i primerané obmedzenia; môže mu napríklad zakázať návštevu nevhodných miestností, podnikov alebo zábav alebo zakázať styk s osobami mravne narušenými; o vyslovenom opatrení upovedomí súd, miestny národný výbor, prípadne školu alebo závod.

(2) Vo veciach detí, ktorými sa zaoberal súd, okresný národný výbor môže vysloviť tieto opatrenia, len keď mu súd postúpi vec na prejednanie a vybavenie.

§ 14
Umiestnenie do výchovy nahradzujúcej výchovu rodičov

V prípadoch, v ktorých treba bez odkladu umiestniť dieťa do výchovy nahradzujúcej výchovu rodičov preto, že sa o neho nikto nestará alebo že jeho vývoj je v doterajšom prostredí vážne ohrozený, zariadi okresný národný výbor predbežne v súčinnosti s miestnym národným výborom jeho umiestnenie v rodine zaručujúcej priaznivé podmienky pre jeho všestranne zdravý vývoj alebo ho umiestni v ústave; o svojom opatrení upovedomí súd, ktorý rozhodne dodatočne.

Komisie starostlivosti o deti

§ 15

(1) Pri svojej školskej a kultúrnej komisii okresné národné výbory zriaďujú komisiu starostlivosti o deti (§ 53 ods. 4 vlád. nariadenia č. 71/1960 Zb.).

(2) Predsedu tejto užšej komisie a jeho zástupcu volia národné výbory zo svojich poslancov, členov školskej a kultúrnej komisie; za tajomníka volia pracovníka odboru školstva a kultúry činného v starostlivosti o deti a za ďalších členov, v počte zodpovedajúcom úlohám a s prihliadnutím na návrhy miestnych národných výborov, iných občanov, ktorí sa osvedčili vo výchove detí; okresné národné výbory dbajú na to, aby jedným z členov bol detský, prípadne dorastový lekár a jedným kvalifikovaný pedagóg.

(3) Ak to vyžaduje povaha prejednávanej veci, prizve komisia na rokovanie zástupcu školy, súdu, prokuratúry, ústavu národného zdravia, závodu, Verejnej bezpečnosti alebo spoločenskej organizácie.

§ 16

Okresné národné výbory poverujú komisiu starostlivosti o deti spravidla, aby

a) rozhodovala o príspevku na výživu podľa § 19,

b) rozhodovala o opatreniach podľa § 13,

c) navrhovala súdu ústavnú alebo ochrannú výchovu,

d) navrhovala súdu obmedzenie alebo pozbavenie rodičovských práv,

e) kontrolovala, ako miestne a mestské národné výbory plnia svoje úlohy pri starostlivosti o deti a robila opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov,

f) riadila sbor dôverníkov starostlivosti o deti,

g) podávala školskej a kultúrnej komisii podnetné návrhy a upovedomovala ju o svojej činnosti.

§ 17
Pracovníci starostlivosti o deti

Úlohy okresných národných výborov pri starostlivosti o deti, pokiaľ nespadajú do pôsobnosti iných ich orgánov, plnia kvalifikovaní pracovníci (inšpektori starostlivosti o deti, sociálni pracovníci). Ich počet sa spravuje rozľahlosťou okresu, počtom obyvateľstva, jeho sociálnym rozvrstvením, prípadne ďalšími okolnosťami, ktoré majú vplyv na rozsah a obťažnosť agendy.

§ 18
Dôverníci starostlivosti o deti

(1) Pre úspešné a včasné plnenie úloh na úseku starostlivosti o deti okresné národné výbory vytvárajú sbor dôverníkov starostlivosti o deti. Za členov tohto aktívu vymenúvajú občanov, ktorých osobné vlastnosti, životné skúsenosti a dobrý vzťah k deťom dávajú záruku, že budú svedomite a podnetne plniť zverené úlohy; pri vymenúvaní prihliadajú na návrhy, ktoré urobili miestne národné výbory po prejednaní s občianskymi výbormi a so spoločenskými organizáciami.

(2) Dôverníci starostlivosti o deti zisťujú, ako rodičia a iné osoby plnia svoje povinnosti voči deťom, pomáhajú pri odstraňovaní nedostatkov, vykonávajú dohľad a plnia iné úlohy, ktoré im okresný národný výbor pri starostlivosti o deti uloží.

(3) Obvod, v ktorom má dôverník svoju činnosť vykonávať, určí okresný národný výbor tak, aby sa plne využili dôverníkove podrobné znalosti pomerov miesta alebo pracoviska a umožnilo sa mu úspešné a hospodárne plnenie úloh.

(4) O vymenovaní vydá okresný národný výbor dôverníkovi preukaz.

§ 19
Príspevok na výživu

(1) Deťom, o ktoré nie je inak náležite postarané, najmä osobami, ktoré voči nim majú vyživovaciu povinnosť, alebo zariadeniami kolektívnej výchovy a ktoré nemajú vlastný postačujúci príjem alebo majetok, poskytujú okresné národné výbory pravidelný príspevok na výživu v mesačnej výške až do 300,- Kčs.

(2) Príspevok možno poskytovať dieťaťu do dovŕšenia 15. roku. Ak je dieťa staršie ako 15 rokov sústavne pripravuje na budúce životné povolanie štúdiom na riadnom učilišti alebo iným školením (výcvikom) alebo ak nie je schopné pre chorobu, telesnú alebo duševnú vadu si vlastnou prácou obstarať výživu, možno príspevok poskytovať až do dovŕšenia 25 rokov.

(3) Ak má dieťa, ktorému sa poskytuje príspevok, voči niekomu nárok na výživné určené súdnym rozhodnutím, prechádza tento nárok na štát, a to až do výšky poskytnutého príspevku. Úhradu poskytnutého príspevku vymáhajú okresné národné výbory.

§ 20
Úlohy krajských národných výborov

Krajské národné výbory

a) riadia a kontrolujú činnosť okresných národných výborov pri starostlivosti o deti,

b) po stránke výchovnej kontrolujú zariadenia, v ktorých sú mladiství vo väzbe alebo kde sa vykonáva trest odňatia slobody im uložený, a to v spolupráci s orgánmi, ktoré tieto zariadenia riadia a s prokuratúrami,

c) vedú celokrajovú evidenciu detí vhodných na osvojenie.

Spoločné a záverečné ustanovenia

§ 21
Výkon ústavnej a ochrannej výchovy

Ústavná alebo ochranná výchova detí sa vykonáva vo výchovných zariadeniach v pôsobnosti Ministerstva školstva a kultúry. Ak to vyžaduje duševný alebo telesný stav dieťaťa, vykonáva sa v zariadeniach v pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva alebo Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia. Podrobnosti ustanoví minister školstva a kultúry po dohode s ministrom zdravotníctva a s predsedom Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia.

§ 22
Oprávnenia osôb poverených starostlivosťou o deti

Pri plnení svojich úloh sú funkcionári a pracovníci národných výborov, dôverníci starostlivosti o deti a osoby poverené dohľadom oprávnení navštíviť dieťa v byte, v škole alebo na pracovisku a zistiť, ako je o neho postarané; majú tiež právo požadovať od všetkých zúčastnených potrebné vysvetlenia.

§ 23
Vzťah k cudzine

Právnu ochranu detí vo veciach so vzťahom k cudzine poskytuje ústredie pre medzinárodnú ochranu mládeže riadené Ministerstvom spravodlivosti.

§ 24

(1) Deťmi v zmysle tohto vládneho nariadenia sú všetci maloletí.

(2) Na osoby prizvané na rokovanie komisie starostlivosti o deti (§ 15 ods. 3) sa vzťahujú ustanovenia § 7 vládneho nariadenia č. 66/1960 Zb. o úprave niektorých pomerov poslancov národných výborov v znení vládneho nariadenia č. 189/1960 Zb.

§ 25

Toto nariadenie nadobúda účinnosť 1. aprílom 1964.

Lenárt v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.